

تحلیل

سیگنال مهار تورم به اقتصاد ایران مخابره شد

میزان نرخ رشد نقدینگی در مهر ماه با تداوم روند نزولی خود به ۲۶٫۴ درصد رسید. گذشت بیش از ۷ ماه از سال جاری و نزدیک شدن به آستانه نرخ رشد نقدینگی هدف گذاری شده توسط بانک مرکزی، حکایت از جدیت بانک مرکزی در پیگیری تحقق این هدف دارد. تسلط بانک مرکزی در مدیریت روند کل‌های پولی این پیام را از سوی سیاستگذار پولی به فعالان اقتصادی مخابره می‌کند که بانک مرکزی در مهار اصلی‌ترین متغیر مؤثر بر میزان تورم در بازه بلندمدت، برنامه‌ای جامع و منسجم دارد و اجازه نمی‌دهد همچون گذشته خلق فزاینده نقدینگی در شبکه بانکی، منجر به تورم‌های مستمر و بالا در اقتصاد ایران شود.

در کنار کنترل رشد نقدینگی، طرح‌ریزی برای تقویت سیاست هدایت اعتبار و افزایش بهره‌وری نقدینگی موجود، از جمله اقدامات مؤثری است که به عنوان مکمل سیاست کنترل رشد نقدینگی، عملیات مهار تورم را تسهیل می‌کند. برنامه‌ریزی بانک مرکزی برای حداقل شدن میزان انحراف منابع از مصارف مولد، می‌تواند محرک موتور تولید باشد و رونق بازارهای سفته‌بازانه را از بین ببرد. کاهش رشد پول به ۳۹ درصد در همراه سال جاری و فاصله گرفتن از رقم ۷۵ درصد در فروردین ماه امسال را می‌توان نشانه‌ای از افت چشمگیر سطح انتظارات تورمی در جامعه تلقی کرد که سیگنال‌های افت تورم را از اقدامات مؤثر بانک مرکزی بر متغیرهای پولی و شاخص‌های اقتصاد کلان دریافت کرده‌اند.

بال دیگر مهار تورم را می‌توان در اصلاح نظام بانکی جست‌وجو کرد. تمرکز بانک مرکزی در تعیین تکلیف مؤسسات و بانک‌های ناسالم موجود در شبکه بانکی و بهبود وضعیت کفایت سرمایه بانک‌های مختلف به منظور کاهش ریسک در بازار پول و اعتبار را می‌توان راهبرد دیگر بانک مرکزی در راستای مهار تورم در طی نیمسال ابتدایی سال جاری عنوان کرد. اجرای سیاست‌های احتیاطی همچون کنترل مقداری رشد ترانزنامه بانک‌ها و افزایش نرخ سپرده قانونی بانک‌ها بر اساس وضعیت سلامت هر بانک، گامی بود که بانک مرکزی در راستای کنترل رشد نقدینگی برداشت و بررسی روند رشد نقدینگی، گواه موفقیت اجرای این سیاست را می‌دهد.

اجرای سیاست‌های تثبیت اقتصادی که منجر به افزایش شفافیت، تعمیق و ثبات قیمتی در بازار ارز شد، یکی از عوامل مؤثر بر کاهش سطح انتظارات تورمی در طی سال جاری بوده است. با توجه به اینکه نرخ ارز نقش لنگر اسمی تورم در اقتصاد ایران را ایفا می‌کند، بانک مرکزی با هدف گذاری در کاهش نوسان نرخ دلار، التهاب این بازار را از بین برد و موجب ایجاد آرامش در بازارهای همسو با دلار شد. تثبیت نرخ ارز در کریدوری مشخص، برخلاف سیاست‌های میخکوب کردن نرخ ارز که در گذشته منجر به شکست سیاستی می‌شد، تجربه موفق‌تری را به ثبت رساند.

همکاری بانک مرکزی با سایر دستگاه‌های دولتی در تنظیم رابطه مالی میان دولت و بانک مرکزی و تأمین ارز مورد نیاز واردات مواد اولیه، واسطه‌ای و نهایی توسط بانک مرکزی برای ساماندهی نظام تولید و تهیه اقلام و نیازهای ضروری کشور، کمک شایانی به کاهش تنش‌های موجود در سازگار تخصیص ارز کرد. این اقدام روند صادرات را نیز بهبود داد و در شش ماهه ابتدایی امسال به لحاظ وزنی، حجم صادرات رشد ۲۹ درصدی را به ثبت رساند.

بنابراین اجرای سیاست‌های تثبیت اقتصادی توسط بانک مرکزی و راه‌اندازی مرکز مبادله ارز و طلا در راستای تعمیق بازار ارز، به همراه تقویت حکمرانی سیاستگذار پولی در اصلاح نظام بانکی و کنترل رشد نقدینگی، دو دست‌ور کار اصلی بانک مرکزی به منظور مهار تورم در نیمه ابتدایی امسال بوده که بررسی متغیرهای پولی و بانکی نیز بیانگر موفقیت نسبی بانک مرکزی در اجرای محورهای مختلف دستور کار ویژه خود بوده است.

موتور انتظارات تورمی خاموش شد

● یک اقتصاددان و عضو هیأت علمی دانشگاه معتقد است که اقدامات بانک مرکزی در حوزه مدیریت انتظارات تورمی، مناسب و خوب بوده و باید بانک‌های کشور در چهارچوب و مقررات این بانک عمل کنند تا شرایط برای تعدیل تورم و انتظارات تورمی، فراهم شود

گفت‌وگو

کارشناسان اقتصادی معتقدند با کنترل و تعدیل انتظارات تورمی در هر جامعه‌ای، در نخستین گام، شاهد شکل‌گیری فضای بانیات برای کسب و کارها و تحقق پیش‌بینی‌پذیری برای فعالیت‌های مولد و

اقتصادی خواهیم بود. در این راستا، بانک مرکزی کشورمان نیز با برنامه‌ریزی‌های کارشناسی و فنی، تلاش کرده است تا با اجرای سیاست تثبیت اقتصادی و ارزی، فضای ملتهب در بازارهای مختلف را مدیریت و کنترل کند و اقداماتی نظیر مقابله با ناترازی بانک‌ها و جلوگیری از خلق پول بدون پشتوانه، از افزایش سرعت گردش پول بکاهد. رویکردی در جهت مدیریت نقدینگی و انتظارات تورمی که در شرایط تحریم‌های خصمانه بر نظام بانکی و اقتصادی کشور، ناگزیر است. در این باره رحمان سعادت، اقتصاددان و عضو هیأت علمی دانشگاه سمنان، با اشاره به اینکه بانک‌ها همانند پمپ انتشار نقدینگی هستند، معتقد است: اقدامات بانک مرکزی در حوزه مدیریت انتظارات تورمی، مناسب و خوب بوده و باید بانک‌های کشور در چهارچوب و مقررات بانک مرکزی، عمل کنند تا شرایط برای تعدیل تورم و انتظارات تورمی، فراهم شود.

این اقتصاددان تأکید دارد: بانک مرکزی در وصول و آزادسازی منابع ارزی بلوکه شده، فعال بوده و با دیپلماسی اقتصادی سیاست‌گذار، از کره جنوبی و لوکزامبورگ و سایر کشورهایی که ارزهای بلوکه شده وجود دارد، مطالبات و منابع ارزی را وصول کرده است و در نتیجه منابع ارزی بانک مرکزی، تقویت شده و در سطح مناسبی است. در ادامه، مشروح گفت‌وگو با این استاد دانشگاه را می‌خوانید.

سازمان برنامه و بودجه با کنترل هزینه‌ها و جلوگیری از هزینه‌های مختلف، خواسته‌های ارگان‌های دولتی را هم مدیریت می‌کند. به هر حال، سازمان‌های دولتی هم مانند یک خانوار، دارای انتظارات مالی هستند، اما به دلیل کنترل‌هایی که وجود دارد، باعث شده تا بیشتر ادارات و ارگان‌های دولتی، به جای نیازهای جانبی و کاذب، بر نیازهای اصلی سازمان مربوطه تمرکز داشته باشند. بودجه هم باید متمرکز بر نیازهای اساسی باشد، رویکردی که البته در یکی دو سال گذشته سبب شده تا از سوی ارگان‌های دولتی شاهد افزایش تقاضای کاذب نباشیم و به نوعی کنترل شده است. با همه این اوصاف، باید توجه داشت که ریشه تورم فقط بحث تقاضا و مدیریت تقاضا نیست. مسائل بین‌المللی، تحریم‌ها و افزایش هزینه‌های تولید نیز تأثیرگذار است.

● یکی از شاخص‌های سنجش فراز و فرود انتظارات تورمی، سرعت گردش پول است. طبق

● با توجه به افت نسبی شاخص‌های تورمی و نقدینگی، شاهد تعدیل انتظارات تورمی در سطح جامعه و آرام شدن فضای بازارها هستیم. به نظر شما سیاست‌های پولی و کنترل ترانزنامه بانک‌ها از سوی بانک مرکزی، تا چه اندازه در مسیر کنترل تورم مؤثر بوده است؟

باید توجه داشت که بحث تورم، ریشه‌های مختلفی دارد. یکی از این ریشه‌ها، موضوع انتظارات است. حال با در نظر گرفتن این عامل مهم، شاهد بوده و هستیم که آقای دکتر فرزین، رئیس کل بانک مرکزی برنامه‌ریزی و تلاش زیادی در راستای کاهش انتظارات تورمی داشته‌اند تا بتوانند مانع از رشد تورم در اقتصاد کشور شوند. به هر حال، نمی‌توان نادیده گرفت که در حال حاضر تورم وجود دارد و مردم نیز از تورم موجود رنج می‌برند، اما در صورتی که انتظارات تورمی افزایش داشته باشد، مسلماً تورم نیز رشد خواهد داشت. معتقدم یکی از بخش‌هایی که انتظارات تورمی را افزایش می‌دهد، دولت است، به گونه‌ای که

نشانه‌های کاهش فشارهای تورمی نمایان شد

● ثبات نرخ ارز هم به طور مستقیم باعث کاهش تورم شده و هم با مدیریت انتظارات تورمی در آینده باعث مدیریت تورم می‌شود

گفت‌وگو

است. این شاخص مهم در بلندمدت حاصل نمی‌شود مگر با تصمیم‌گیری‌هایی که در کوتاه‌مدت گرفته و اعمال می‌شود. در ادامه گفت‌وگوی مشروح با مصطفی سرگلزایی، عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبایی را می‌خوانید:

● انتظارات تورمی جامعه که ناشی از وجود نااطمینانی و نگرانی نسبت به آینده است، طبق اعلام بانک مرکزی کاهش یافته است. به نظر شما، این کاهش چه آثار مثبتی را در ادامه به همراه دارد؟

به نظر می‌رسد با توجه به سیاست‌های ماه‌های گذشته بانک مرکزی در خصوص تثبیت اقتصاد و مدیریت انتظارات تورمی از طریق ارائه هدف‌گذاری‌های مختلف در خصوص شاخص‌های نقدینگی و تورم و همچنین اعلام و رصد آنها توسط سیاستگذار پولی کشور و همچنین از طریق سیاست‌های کنترل ترانزنامه شبکه بانکی، بانک مرکزی توانسته است به نحو خوبی انتظارات تورمی را مدیریت و کنترل کند که آثار آن را در کاهش نرخ تورم در ماه‌های اخیر می‌بینیم. این در حالی است که اگر از طریق شاخص‌ها و نسبت‌های پولی هم به این موضوع بپردازیم، مشخص می‌شود که نسبت پول به کل نقدینگی از رقم حدود ۲۶ درصد در پایان سال قبل به ۲۵ درصد در مردادماه امسال کاهش داشته است. روند کاهش نسبت پول به کل نقدینگی، ناشی از مدیریت بهتر در زمینه انتظارات است که در نتیجه آن، کاهش تورم

● بانک مرکزی معتقد است با اعمال سیاست‌های پولی، کنترل ترانزنامه بانک‌ها و تثبیت اقتصادی توانسته است در مسیر کنترل تورم گام بردارد که نشانه آن هم افت انتظارات است. دیدگاه شما درباره اقدامات ضد تورمی بانک مرکزی چیست؟

به نظر من یکی از شاخص‌های اصلی شکل‌گیری تورم در اقتصاد، به طور مشخص و در بلندمدت، مدیریت نقدینگی است. این شاخص مهم در بلندمدت حاصل نمی‌شود مگر با تصمیم‌گیری‌هایی که در کوتاه مدت گرفته و اعمال می‌شود. یکی از این موارد، مدیریت ترانزنامه شبکه بانکی کشور است که به نظر من بانک مرکزی با وجود فشار بسیار زیاد بر شبکه بانکی در راستای تخصیص

رصد کاهش انتظارات تورمی

کاهش انتظارات تورمی در شاخص‌های مختلف قابل ملاحظه و رصد است. یکی از این شاخص‌ها، نسبت پول به کل نقدینگی است که در سال جاری، روند نزولی را به ثبت رسانده است. به بیان دیگر، این روند کاهش بیانگر تقویت اعتماد سپرده‌گذاران به سپرده‌های بلندمدت در شبکه بانکی است که این ناشی از مدیریت انتظارات تورمی است. شاخص دیگر، سرعت فزاینده پولی است. همان‌طور که اشاره شد، این شاخص روند نزولی بسیار زیادی داشته است و اگر رشد شاخص‌های پایه پولی بررسی شود، مشخص است که پایه پولی نسبت به سال‌های قبل، دوره‌های قبل، روند کاهش‌دهنده‌ای دارد به واسطه کاهش شاخص ضرب فزاینده است که این شاخص نیز یکی از نشانه‌ها و شاخص‌های مدیریت مناسب انتظارات تورمی در اقتصاد است.

برش

